

Római katolikus főpapok kinevezése

VI. Pál pápa Bánk József egri érseket váci megyéspüspökké, Kádár László veszprémi megyéspüspököt egri érsekké, Paskay Lászlót, a budapesti központi papnevelő intézet rektorát címzetes püspökké, veszprémi apostoli kormányzóvá, Rosta Ferenc tb. kanonok, balatonszemesi plébánost székesfehérvári segédpüspökké nevezte ki.

A kinevezésekhez a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az 1957. évi 22. törvényerejű rendelet alapján az előzetes hozzájárulást megadta. (MTI)

Hulló levél, sárga levél...

Emlékezés Dankó Pistára

6. A cigányság éppen olyan dolgos rétege volt a lakosságnak, akár a fővárosi iparosok, vagy alsóvárosi földművesek és állattenyésztők. Idézzünk csak Kovács Jánosnak, a régi szegedi népiélet kiváló ismerőjének írásából:

„...Szegeden a cigányok a XVIII. sz. második évtizede óta nemcsak mesterséget folytattak, hanem már 1727 óta házzal is bírtak... ezekre tehát inkább hárommal az első megtelepülés dícsősége, mint az ország bármely városának cigányaira... itt nem kellett a cigány csimókat elszedni szüleiktől... itt nem kellett a sátorokat és a földbe vajt gunyhókat lerombolni és piszkos cigányszokásaiktól eltüntetni és munkára kényszeríteni... s bár egy egészen különálló kasszát képeztek is, szokásaikban, ruházódásukban és életmódjukban nagyon alkalmazkodtak a szegediekéhez.”

A cigányzenészek a kor divatja szerinti modern ruhákban jártak, azoknak, akik mesterséget folytattak, „mismás” öltözete nyomban föl-tüntette a cigányt, anélkül azonban, „... hogy valamilyen háború ütött volna ki emiatt a cigány és a magyar lakosság között...”

A szabadságharcban a nemzetőröknek, sőt a híres vörös pipásoknak is cigány trombitása volt, az volt a város dobosa is. A Bach-korszak keserves éve alatt sokat össze legjobban Szeged cigányai. Közülük sokan elhagyták a nyirettyút, s foglalkozások után néztek, mindinkább beleolvadva a lakosságba. (Az 1859-es népszámlálás 53, az 1879-es pedig csak 16 cigány családot tüntet föl.)

Lugosi Döme egyik írásában azt fejtegeti, hogy 1854 óta a magyar zenészeket általában népzeneészeknek hívták, s mert ezek többsége cigány volt, lassan átment a köztudatba a cigányzenész elnevezés. A század utolsó két évtizedében Szegeden már teljesen egybeolvadt a háromféle zenekar (magyar muzsikások, német muzsikások és a cigányok), s műsorukat teljesen meghódította a magyar nótá, soraikban pedig túlsúlyra tettek szert a cigányok. Lassan cigányzene-

Tavalyi eredmények és az ideai tervek

Dr. Antalffy György képviselő találkozott választókerülete vezetőivel

Tegnap, hétfőn délelőtt Kisteleken, a községi pártbizottság székházában találkozott dr. Antalffy György országgyűlési képviselő választókerülete párt-, állami és gazdasági vezetőivel, a népfrentbizottságok képviselőivel. Meghallgatta a tájékoztatókat egy-egy község

életéről, fejlődéséről, majd megbeszélte az 1978. évi feladatokat. A tanácskozáson részt vett Szögi Béla, az MSZMP szegedi járási bizottságának titkára és Krasznai Mihály, a pártbizottság osztályvezetője is.

A Volán legjobb gépkocsi-vezetői

Vasárnap hirdették ki a Volán gépkocsi-vezetők országos versenyének eredményét.

Szombaton és vasárnap 100-nál több résztvevővel Országban rendezte meg a Volán Tröszt a vetélkedőt. Autóbusz-, teher- és személygépkocsi-vezetők bizonyították elméleti és gyakorlati tudásukat.

A rendkívül szoros versenyben a következők érdemelték ki a Volán legjobb gépkocsi-vezetője címet: az autóbusz-vezetők közül Tom-bác Béla, a szegedi 10-es számú Volán, a tehergépkocsi-vezetők közül Varga István, a budapesti 1-es számú Volán dolgozója érte el az első helyezést. A személy-, illetve teherautók között női versenyző bizonyult a legjobbnak, ebben az összefogott kategóriában Pfeiffer Ilona, a székesfehérvári 14-es számú Volán versenyzője érte el a legtöbb pontot.

A verseny győztesei a Volán Trösztől pénzjutalmat kaptak és elnyerték az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács különdíját, a „bajnoknak” járó ezüstserleget.

Film, színház, Gorkij

Amolyan „ismétlős” hét országos „publicitást” adott a szegedi színháznak. Nyilván, mert fontos és aktuális témájú, jó darabot „észlelték” a műsorában. Amely darab előadásának fogyatékosai a tévés közvetítésben sokkal nyilvánvalóbbak voltak, mint a figyelmet jobban megosztó-lekötő, több érzékszervünket „foglalkoztató” színházban. Kaptunk tehát megint leckét abból, hogy az arcokra közelítő kamera előtt minden leplezetlen. Sok esetben csupa öröm, hogy a kamerának van ilyen tulajdonsága. Más-kor, mint ezúttal is, meglehetősen kínos a dolog, nézőknek és szereplőknek egyaránt.

A Gorkij-novellából, a Cselkasból készült tévéjáték is beletartozik abba a műsorsorba, amelynek darabjaival közművelődési funkciót tölt be a tévé. A klasszikusok adaptációi nemcsak a televíziós alkotók próbái; siker esetén az irodalom értékeinek népszerűsítése is. A Vámbatár arról tanúskodik, hogy Gaál István rendező állta a próbát, az átültetés feszes drámát eredményezett. Georges Wilson és Madaras József kitűnő játékkal segítettek; abban is, ha a nézők érdeklődése Gorkij meztílt-bas novellahősei felé fordult.

S. E.

Rádiófigyelő

Káderlélektan — kérdőjelekkel

Szilveszterkor Sztrogoff Mihály apropóján elmondta Hofi: ha egy kádert kiemelnek, saját anyját sem ismeri meg többet! Ha a múlt héten, pénteken este a Kossuth rádióban hallott Végh Antal-kisregény rádióváltozatának, a Vendégek a tanyáról-nak egész mondanóját (divatos szóval élve „üzenetét”) egyetlen mondatban kellene összegezni, tökéletesen megfelelne e célra a fenti Hofi-mondat. Ez pedig egyáltalán nem azért rossz, mintha mindkettőjük eme álláspontját nem támasztaná alá rengeteg példa ma Magyarországon. Nem a vallott igazsággal van tehát baj.

A rádió azért is nagy dolog, mert a lélektan vizuális élmény nélkül csempész tudatunkba. A hanghordozás, a hangsúly, a hangszín em-beri magatartásformák modellejt hitelesíti, a látható arckifejezések nélkül, élénk és hatásos szituációkban. Nem nagy felfedezés: erre épül a rádiójáték. Amit írhatnak egyből „rádióra”, lehet irodalmi mű — rádióváltozata is.

Végh Antal Vendégek a tanyáról című kisregénye az utóbbi kategóriába tartozik. A frissiben kinevezett tévész-elelnököt fölismeri egykori cseléd-társa, aki jelenleg ló-ápoló. A tessék-lássek „haverkodás” elhamarkodottsága: a felkapaszkodott cseléd-atyafi egy botor pilanatában meghívja hűsvétra valamikori Zsiga komáját. Aki — gyermekeivel együtt — komolyan veszi az invitálást, s beállt locsolkodni. Kínosnál kínosabb jelenetek, végül a meglöcsölt feleség által „udvariasságból” holt-részegre itatott embert a kártyázó falusi „úrgazdag” lársaság egyöntetű undorral küldeti haza a tanyára, akár valami rossz helyre érkezett csomagot.

Suba a subával — erre az alapulra épül Végh Antal káderlélektana. A hatalomra kerülő ember eltorzulása mindig is nagy témája volt az irodalomnak. Hogy a Vendégek a tanyáról sajnos nem említhető az ezzel a témával foglalkozó nagy művek között, annak lefőbb oka a szándék és az adaptáció megvalósítása közötti szakadék. Már meglevő állapotot regisztrál, nem kutatja és nem mutatja az okokat, indítékokat, lélektani motivációkat. S a pusztá konstatació, a helyzet felmutatása önmagában bármily tisztességes is, a rádió-változat képtelen hozzáadni bármit is — különleges eszközeinek birtokában — a mélyebb lélektani árnyaltsághoz. Gyors egymásutánban peregnek az események, az egyes helyzeteket nem választja el egymástól semmilyen hanghatás. Ezt az összeolvadót, sodró tempót pedig mintha kizárólag az egymondatos káderminősítő káderlap kedvéért hallottuk volna.

A kérdőjelek tehát a káderlélektan kérdéskörében jelentkeztek a rádiójáték hallgatása közben. Nagy kár, hogy így történt, mert — megegyezzen hangsúlyozzuk — Hofi mondata és Végh Antal célja ezzel a művevel: igen figyelemre méltó és igen negatív jelenségekre adhatna összítet.

D. L.

Ravel és Honegger

Vasárnap délelőtt diák-concerten előlegezte meg a filharmonia soros színházibérleti programját, melyről végre maradéktalanul felsőfokon szólhatunk. A szokásos hármas tagolódású műsort a francia zene két jellegzetes, kortárs egyéniségének egy-egy kompozíciója váltotta fel, szellemes párosításban. Először Ravel G-dúr zongoraversenye, szünet után pedig a Hatok legismertebbje, Honeggernek korai oratóriuma, a Dávid király hangzott el — ki-zárólag szegedi művészek közreműködésével.

Vaszy Viktor dirigált, leg-szebb napjaira emlékeztető nagyvonalúsággal, drámai érzéssel, érzékeny és biztos stílusismerettel, az éveit meghazudtoló állóképességgel, amire különösen szükség lehetett a több mint egy-órás Honegger-műben. A szegedi szimfonikusok ki-egyenlített hangzással, a kényesebb szólamokat is igényesen tolmácsolva talán az évad eddigi legszínvonalasabb produkciójával örven-deztették meg a publikumot. Ravel „kétékezes” verseny-műve az elegáns, virtuóz forma, a csillogó felületi megmunkálás mesterdarabja: Bódás Péter letisztult, kifinomult zongorázása pontosan annak mutatja, ami. Természetesen nem most fedezzük föl ennek a rokon-szenves és kitűnő szegedi pianistának elmélyült szem-élyiségét, hangszerez adotti-ságait. Billentéstechnikája ideális, testes pianói, tartal-

mas fortéi futamokban vagy cantinelákban egyaránt érvényesülnek. S bár távol álljon tőlünk javaslatokat adni a filharmonianak, az az érzésünk, beért a hazai gyorsjáratokra, sőt a nemzetközi forgalomra is.

Honegger így írja önéletrajzában a világhírt meghozó oratórium születésének körülményeit. „Annak idején René Morax svájci költő és dramaturg, a Théâtre du Jorat vezetője, hiába keresett muzsikust Dávid királyának megzenésítéséhez. Ansermet és Sztravinszkij biztatására engem kért fel, s én nyomban nagy örömmel kezdtem hozzá, anélkül, hogy a rendelkezésre álló rövid idő miatt nyugtalan-kodtam volna. A kompozíció nagyon gyorsan készült el: 1921. február 25. és április 8. között. A siker, melyben a Théâtre du Jorat-ban része volt, arra indította René Morax-ot, hogy a műnek zárt oratórium formát adjon,

Zenei naptár

beszélő beiktatásával, aki-nek szövegei az egyes darabokat összekötötték és a Dávid király életét feldolgozó cselekményt magyarázták. Ebben a formában gyakran előadták a művet, s a kritika, mely addig bizonyos el-nézéssel, mint afféle „szélhá-zit” kezelte, dicsérettel ille-tett, melyek bizonyos sznob körökben kicsit gyanússá tettek.” Ma már persze a Dávid király egyik legkere-sestebb remeke a hangver-senytermeknek, s hogy a szegedi előadás is osztatlan sikert aratott, igazolja a választást. A Zenebarátok Kórusa jeles ügyszereettel, megbízható színvonalon éne-kelt, a szólisták közül pedig Karikó Teréz telt zengésű, átható szopránja illeszkedett leginkább a mű himnikus hangvételéhez, de Gortva Irénre és Réti Csabára sem lehet panasz. Az előadás sikerében méltán osztozott Nagy Zoltán narrátora is.

N. I.

Baráti találkozó

A Szakszervezetek Csong-rád megyei Tanácsának nö-bizottsága és a Juhász Gyula Művelődési Központban mű-ködő Nők klubja a nemzet-közi nőnap alkalmából ma, kedden délután 4 órai kez-dettel baráti találkozót ren-dez a Juhász Gyula Műve-lődési Központban a volt gyarmati országokból Szege-

den tanuló egyetemi hallga-tóknak. Ez alkalomból nyílik meg a művelődési központi népművészeti szak-körének tagjai által készí-tett kézimunka-kiállítás is. A megnyitóra és a baráti találkozóra minden érdeklő-dőt szeretettel lát a rende-zőség.